

Een jeugdzonde

Han parkeerde zijn auto op een van de laatste vrije plekken aan de rand van het immense parkeerterrein. Met een zucht stapte hij uit en begon met tegenzin naar de entree van het grote onpersoonlijke gebouw te lopen. Zoals ieder normaal mens had hij een hekel aan ziekenhuizen, maar nu hij voelde zich extra opgelaten doordat hij zich had laten overhalen een bezoek te brengen aan iemand die hij niet kende. Een bewonderaar die op sterven lag, en die hij slechts een leugen te bieden had. Maar nu hij eenmaal “ja” had gezegd zou hij proberen zijn rol zo goed mogelijk te spelen. Net zoals vroeger.

Achter de brede, glazen draaideur was een grote ruimte waarin zich een aantal zitjes, plantenbakken, een koffieautomaat en een informatiebalie bevonden. Op de achtergrond klonk rustige muziek. Gelukkig was die akelige ziekenhuisgeur hier afwezig. Er was ook een winkeltje, waar je op het laatste moment nog een aardigheidje voor de zieken kon kopen - even twijfelde hij, maar besloot toen dat zijn bezoek op zich al meer dan voldoende was. Men scheen het er wel gezellig te vinden want de ruimte was goed gevuld met patiënten en hun bezoek.

Op weg naar de informatiebalie werd Han staande gehouden door een man van middelbare leeftijd aan wie zware tijden af te zien waren, maar waarvan de ogen nu blijde verwachting uitstraalden.

“Meneer Noppers?”

Han knikte en beide mannen gaven elkaar een hand.

“Ik ben Jan Leenheer, u heeft mij voor de telefoon gehad... Ik wil u nogmaals zeggen dat ik erg blij ben dat u uiteindelijk toch gekomen bent. Toen ik het mijn moeder vanochtend vertelde leefde ze helemaal op. Ze kon haast niet wachten op uw komst.”

“Laten we dan maar snel naar haar toe gaan”. De opgewektheid in Hans stem was al even onoprecht als de reden waarom hij hier was. Hij stelde cynisch vast dat hij in ieder geval wel een voortreffelijk ac-

teur was.

Toen ze ergens op de zoveelste verdieping uit de lift stapten was de misselijkmakende ziekenhuisgeur onmiskenbaar aanwezig. Terwijl Leenheer hem voorging door de gangen, nu en dan een verpleegkundige of een schuifelende zieke groetend, voelde Han onwillekeurig aan het oude bundeltje in zijn jaszak.

Zo'n twee weken geleden had Leenheer hem voor het eerst gebeld. Hij was begonnen met zich te excuseren voor het feit dat hij als onbekende Han zomaar opbelde. Vervolgens vertelde hij dat zijn moeder altijd zo had genoten van Hans gedichten...

Op dat moment had Han de man bruusk onderbroken, met plotseling opgloeiende ergernis. "Meneer, ik schrijf al ruim twintig jaren geen gedichten meer en dat boekje, waar u het over heeft, beschouw ik als een jeugdzonde!"

Daarna was het aan de andere kant van de lijn even heel stil geweest. Toen er weer wat moed verzameld was, had Leenheer gezegd: "Maar mijn moeder vond uw gedichten echt heel mooi, het bundeltje lag altijd onder handbereik..."

"Dan kent ze ze nu beter dan ik."

"Ja, misschien wel... maar waar ik u eigenlijk voor bel, meneer Noppers...," de stem van de man was zachter geworden en begon enigszins te haperen, "Mijn moeder is anderhalf jaar geleden ernstig ziek geworden en de dokters verwachten nu dat ze binnenkort zal overlijden..."

"Dat spijt me werkelijk voor u, meneer Leenheer."

"... en toen ik haar vroeg of ik nog iets speciaals voor haar kon doen, vertelde ze me dat ze het geweldig zou vinden wanneer ze u nog zou kunnen ontmoeten..."

Nu had Han op zijn beurt even niet geweten wat hij moest zeggen.

"...en daarom wilde ik u vragen of u misschien bereid zou zijn om haar te bezoeken en een beetje met haar te praten... om de laatste

dagen van mijn moeder wat te verlichten en haar nog iets bijzonders mee te laten maken. Dat zou ze fantastisch zou vinden... Het hoeft maar een kort bezoek te zijn, anders houdt ze het toch niet vol..."

Hans irritatie was nu opgegaan in wirwar van gevoelens. Hij wist niet wat hij moest zeggen en hij voelde zich gedwongen het gesprek zo snel mogelijk te beëindigen. Onder het mompelen van excuses en een vage toezegging dat Leenheer hem later in de week nog eens mocht bellen, had hij de hoorn neergelegd.

Na lang weifelen, zuchten en nagelbijten was Han 's avonds naar de boekenkast gelopen en had daar voor het eerst in jaren het bewuste bundeltje uitgenomen. Met de zoveelste zware zucht was hij daarna weer op zijn stoel neergeploft.

Begin jaren tachtig was Han tijdens zijn studiejaren redacteur geweest van een literair tijdschrift, waarin hij, hoewel het hem zelf nooit was gelukt een behoorlijk gedicht op papier te zetten, een cynische column over hedendaagse poëzie schreef. Op een dag ontving hij een enveloppe met eenentwintig gedichten, handgeschreven op losse multoblaadjes. Er zat geen begeleidend schrijven of zelfs maar een afzender bij. Op het eerste gezicht waren het geen opzienbarende gedichten. Eenvoudige, traditionele poëzie met alledaagse zaken en emoties als onderwerpen: een brug, een veulen, een sterfgeval et cetera. Maar Han kon de gedichten niet zomaar terzijde leggen. Op de een of andere manier boeiden de gedichten hem, sterker nog: de cynische columnist werd geroerd door de ongeunstelde manier waarop de dichter beschreef hoe hij zich soms ineens bewust werd van de diepere betekenis van de dingen, waardoor hij zich met het harde bestaan kon verzoenen. Het waren misschien wel de beste gedichten die Han ooit had gelezen.

Han rekende erop dat de dichter zich na enige tijd wel aan hem bekend zou maken om zijn oordeel te horen, maar toen hij na een half jaar nog niets had gehoord, besloot hij om enkele van de gedichten in het tijdschrift te publiceren onder het pseudoniem *Expositus*. Kort daarna nam een gerenommeerde uitgever contact met hem op. De

man toonde zich zeer enthousiast over de gedichten en wilde graag een bundel van “die Expositus” uitgeven. Han vertelde hem naar waarheid hoe hij aan de gedichten was gekomen, waarop de uitgever in lachen uitbarstte en zei dat je romantiek ook te ver door kunt voeren. Hij zou binnenkort nog wel eens bellen.

Tijdens de volgende redactievergadering bracht Han het probleem ter sprake. De andere redactieleden vonden dat Han er niet al te moeilijk over moest doen: gewoon uitgeven die gedichten! Dan had de dichter zich maar bekend moeten maken of zijn gedichten niet op moeten sturen. Bovendien was het goed voor het tijdschrift wanneer er weer eens een bundel van een van hun ontdekkingen verscheen. Han werd de vrije hand gegeven om een en ander met de uitgever af te handelen.

De rest is bekend. De eerste druk van *Schijnwerpers en zoeklichten*, groot driehonderd exemplaren, was binnen een week uitverkocht. Recensies vol superlatieven en alle denkbare onderscheidingen volgden. In de daarop volgende jaren gingen er meer dan twintigduizend exemplaren over de toonbank totdat de verkoop in de negentiger jaren eindelijk stakte.

Hoewel Han aanvankelijk ontkende dat hij achter het pseudoniem Expositus schuilging, werd hij vanaf het begin gezien als de maker van de gedichten. Hij, de ‘ontdekker’, was immers degene die altijd namens de dichter sprak en de royalty’s en de prijzen incasseerde. Het eerste jaar verwachtte Han nog iedere dag dat de werkelijke dichter zich bekend zou maken. Het enorme succes van zijn gedichten kon hem niet ontgaan zijn. Bovendien stond er, na aftrek van kosten, een aardig bedrag op de speciale rekening die Han had geopend. Maar toen hij zich na een paar jaar nog steeds niet had gemeld, ging Han er vanuit dat het altijd wel een raadsel zou blijven wie hij was. Misschien was hij inmiddels gestorven en had hij zijn geheim meegenomen in zijn graf. Deels om van het gezeur af te zijn, deels uit ijdelheid ontkende Han Noppers na verloop van tijd niet langer dat hij Expositus was.

Onmiddellijk kreeg hij last van een koppig schuldgevoel, dat hij probeerde te onderdrukken door in enkele interviews de waarde van de gedichten te bagatelliseren. De waardering ervoor had hij altijd sterk overdreven gevonden, zei hij. Op de vraag wanneer er nieuw werk van hem te verwachten viel, antwoordde Han dat hij geen inspiratie meer had. Er waren wel belangrijkere dingen dan poëzie. Toen ruim tien jaar geleden de bundel in vergetelheid geraakte, begroette hij dit met opluchting. Het geld werd aan goede doelen geschonken.

De laatste jaren had Han nauwelijks meer aan de geschiedenis gedacht totdat het telefoontje van Jan Leenheer alles weer oprakelde. Met gemengde gevoelens bladerde hij door het boekwerkje. *Herfst - Angst - Het Veulen - De Brug - Verdriet*. Ondanks alles toch prachtige gedichten... die veel voor een oude, stervende vrouw hadden betekend.

Een paar dagen later belde Jan Leenheer opnieuw en Han stemde toe.

Terwijl de mannen voortliepen door de ziekenhuisgangen vroeg Han: "Hoe gaat het nu met uw moeder?"

"Slecht. Het kan nu iedere dag gebeurd zijn." Leenheer vertraagde zijn pas en vervolgde: "Mijn moeder is 83 en heeft een zwaar leven gehad... Mijn vader liet haar kort voor mijn geboorte in de steek. Daardoor en nog een aantal andere tegenslagen heeft ze ook veel psychische problemen gekend. Ze heeft gekke dingen gedaan en is verschillende keren opgenomen geweest. Ze vond zichzelf minderwaardig en beschouwde haar leven als nutteloos... Het enige wat haar een beetje vreugde kon bezorgen was het lezen van poëzie. Toen ze uw bundel had gelezen verbeterde haar situatie echter enorm. Het leek wel alsof ze sindsdien eindelijk vrede met haar bestaan had."

Jan Leenheer keek Han nu recht aan. "Ondanks alle problemen is ze toch altijd een goede, liefhebbende moeder voor mij geweest en daar ben ik haar dankbaar voor. Ik ben dan ook heel blij dat ik dit nog voor haar kan doen."

Han knikte zwijgend. Beschaamd bedacht hij dat hij de waarde van de gedichten ooit publiekelijk in twijfel had getrokken. Toen vroeg hij: "Heeft u misschien een pen voor mij?" Jan Leenheer voelde even verbaasd in zijn zakken en gaf hem een ballpoint. Han haalde de gedichtenbundel te voorschijn en schreef er iets in.

Even later gingen ze de kamer van mevrouw Leenheer binnen.

Ze zag eruit zoals alle oude mensen die op sterven na dood zijn. De vrouw was in haar kussens overeind gehesen zodat er nog van enig decorum sprake was. Toen ze Han zag begon ze te stralen.

"Dag, mevrouw Leenheer, hoe gaat het met u?" Haar handje voelde zo broos, dat Han het nauwelijks durfde te schudden.

"Naar omstandigheden goed," verstond hij.

Han ging naast haar bed zitten, haar zoon schonk een kopje koffie in - dat nog veel te heet was om te drinken.

Nadat Han het felgekleurde bloemstuk naast haar bed had bewonderd, sprak hij: "Ik heb van uw zoon Jan begrepen dat u mijn gedichten heel mooi vindt...," mevrouw Leenheer keek hem nog steeds stralend aan, "... en daarom heb ik een exemplaar meegenomen waarin ik speciaal voor u een opdracht heb geschreven."

Ze nam het bundeltje aan en sloeg het op goed geluk open. Haar zoon schoot haar te hulp en las: "Voor mevrouw Leenheer, die deze gedichten zin heeft gegeven."

De oude vrouw knikte dankbaar en wenkte Han om dichterbij te komen - en nog wat dichterbij. Zijn gezicht was nu vlak bij haar kleurloze lippen. "Dank u wel, meneer Noppers, ik heb alle drukken... maar met dit exemplaar ben ik het meest gelukkig."

Han knikte verbaasd: alle drukken?

Ze richtte zich iets op. "Ik heb geen gemakkelijk leven gehad," ging ze nauwelijks hoorbaar verder, "en ik was jarenlang heel ongelukkig... maar toen deze gedichten werden uitgebracht... putte ik daar zoveel troost en kracht uit..." Ze zakte terug in de kussens.

"Dank u, mevrouw Leenheer, dat beschouw ik als een groot compliment."

Daarna werden er geen woorden meer gewisseld. De koffie was nog steeds te heet om te drinken. Toen de stilte ongemakkelijk begon te worden, stond de zoon op en gaf aan dat het bezoek lang genoeg had geduurd: zijn moeder moest rusten en meneer Noppers had natuurlijk nog wel meer te doen. Mevrouw Leenheer leek inderdaad in slaap te zijn gevallen.

Op de gang bedankte Jan Leenheer Han nog eens heel nadrukkelijk voor zijn bezoek. "Ik ben heel blij dat mijn moeder dit nog heeft mogen meemaken." Han glimlachte en wenste Jan Leenheer veel sterkte toe de komende tijd. Ze namen afscheid, Han kon zelf de uitgang wel vinden. Het bezoek had nog geen tien minuten geduurd.

Terug in zijn auto wist Han dat het allemaal toch ergens goed voor was geweest. Het leek of er een gewicht van zijn schouders was genomen.

Ruim een week later lagen er twee enveloppen bij de post. De ene bevatte een rouwkaart waaruit bleek dat mevrouw Leenheer twee dagen na Hans bezoek was overleden, de andere een kort briefje dat mevrouw Leenheer waarschijnlijk met haar laatste krachten had geschreven. Hoewel het moeilijk leesbaar was, herkende hij het handschrift met een schok.

Zeer geachte heer Noppers,

Tijdens uw bezoek had ik helaas niet meer de kracht om fatsoenlijk afscheid van u te nemen en u te bedanken voor uw komst. Hierbij wil ik u daarvoor alsnog heel hartelijk danken. Maar bovenal wil ik u nog heel erg bedanken omdat u er ruim twintig jaren geleden voor heeft gezorgd dat mijn gedichten werden uitgegeven. Destijds was het beter dat mijn naam niet bekend werd gemaakt en later vond ik het niet meer nodig. U schreef dat ik de gedichten zin heb gegeven, maar het is juist andersom: de gedichten hebben mij zin gegeven. Ze bewezen dat ik iets waardevols en moois kon bieden en dat heeft me

sindsdien op de been gehouden.

Met de meeste hoogachting,

Inge Leenheer

Het verhaal 'Een Jeugdzonde' van Ard Walburg (www.ardwalburg.nl) is in licentie gegeven volgens een [Creative Commons Naamsvermelding-Niet-commercieel-Geen Afgeleide werken 3.0 Nederland](#) licentie.